

Technologie radiacyjne w służbie ochrony i profilaktyki zbiorów muzealnych, bibliotecznych i archiwalnych

Instytut Chemii i Techniki Jądrowej posiada wieloletnie doświadczenie w zakresie wykorzystywania technologii radiacyjnych.

W Instytucie działa 8 akceleratorów elektronowych wykorzystywanych zarówno do celów badawczych jak i aplikacyjnych między innymi do:

- dekontaminacji - odkażania i dezynsekcji archiwaliów, zbiorów bibliotecznych, muzealiów,
- sterylizacji utensyliów medycznych,
- higienizacji i utrwalania artykułów rolno-spożywczych.

Instytut Chemii i Techniki Jądrowej

03 - 195 Warszawa ul. Dorodna 16
tel. 22 863 84 39 e-mail: chd@ichtj.waw.pl
www.ichtj.waw.pl

Biblioteki, muzea i archiwa wciąż poszukują optymalnych metod zwalczania czynników biodegradacji zbiorów. Spośród istniejących sposobów stosuje się najczęściej zabiegi metodami fizycznymi i chemicznymi. Zabieg odkażania, dezynsekcji może być różnie skuteczny, bezpieczny, a także może mieć przebieg zróżnicowany w zależności od rodzaju zabytku, zdolności warsztatowych, możliwości dojścia do porażonego obiektu, miejsca ekspozycji obiektu, wielkości porażenia. Chemiczne metody niestety nie zawsze bywają skuteczne i bezpieczne.

Do coraz bardziej popularnych na świecie metod fizycznych należą zabiegi dekontaminacji - (odkażania i dezynsekcji) przy zastosowaniu **metod radiacyjnych**.

Badania nad wykorzystaniem promieniowania jonizującego w metodach konserwatorskich prowadzone są od lat w wielu krajach. Udowodniono również, że odpowiednio dobrane dawki promieniowania jonizującego stosowane w procesie konserwacji nie powodują zmian we właściwościach fizycznych i mechanicznych obiektów poddanych konserwacji.

Zalety dekontaminacji radiacyjnej:

- ♦ wysoka skuteczność eliminacji mikroorganizmów
- ♦ jednoczesna eliminacja wszystkich mikroorganizmów w tym wszystkich stadiów rozwoju owadów
- ♦ bezpieczeństwo i higieniczność
- ♦ możliwość prowadzenia procesu w opakowaniach zabezpieczających przed wtórnym zakażeniem
- ♦ duża zdolność penetracji
- ♦ krótki czas zabiegu
- ♦ brak szkodliwych dla zdrowia i środowiska pozostałości
- ♦ eliminacja szkodliwych metod chemicznych (EtO)

Oddziaływanie promieniowania jonizującego na żywe organizmy.

Najbardziej wrażliwe na działanie promieniowania jonizującego jest DNA oraz błony komórkowe. Uszkodzenie pod wpływem promieniowania jonizującego łańcucha DNA powoduje zahamowanie podziału komórki i prowadzi do jej obumarcia.

W zależności od dawki promieniowania można uzyskać następujące efekty:

- ♦ zanik zdolności rozmnażania się owadów
- ♦ śmierć owadów i ich larw
- ♦ eliminacja bakterii oraz zarodników grzybów.

